

## YÖNETMELİK

Orman ve Su İşleri Bakanlığından:

**SU HAVZALARININ KORUNMASI VE YÖNETİM PLANLARININ  
HAZIRLANMASI HAKKINDA YÖNETMELİK  
BİRİNCİ BÖLÜM**

**Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar**

**Amaç**

**MADDE 1 –** (1) Bu Yönetmeliğin amacı, yüzeysel sular ve yeraltı sularının bütüncül bir yaklaşımla miktar, fiziksel, kimyasal ve ekolojik kalite açısından korunması ve su havzaları yönetim planlarının hazırlanmasına ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

**Kapsam**

**MADDE 2 –** (1) Bu Yönetmelik, denizler hariç, kıyı suları dahil olmak üzere yüzeysel ve yeraltı su kaynaklarının yer aldığı havzaların korunması ve yönetim planlarının hazırlanmasına ilişkin usul ve esasları kapsar.

**Dayanak**

**MADDE 3 –** (1) Bu Yönetmelik, 29/6/2011 tarihli ve 645 sayılı Orman ve Su İşleri Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 2 nci, 9 uncu ve 26 ncı maddelerine dayanılarak hazırlanmıştır.

**Tanımlar**

**MADDE 4 –** (1) Bu Yönetmelikte geçen;

- a) Alıcı ortam: Atıksuların doğrudan deşarj edildiği veya dolaylı olarak karıştığı göl, akarsu, kıyı ve deniz suları gibi yakın veya uzak çevreyi,
- b) Alt havza: Havza sularını denize boşaltan ana akarsuya bağlı, daha küçük akarsular veya göller için su toplama alanını,
- c) Atıksu: Evsel, sanayi, tarımsal veya başka bir maksatla kullanımdan dolayı kirlenmiş olan veya kısmen ya da tamamen özellikleri değişmiş olan suyu,
- ç) Bakanlık: Orman ve Su İşleri Bakanlığını,
- d) Büyük ölçüde değiştirilmiş su kütlesi: İnsan faaliyetinin sebep olduğu fiziksel değişikliklerin bir neticesi olarak özellik bakımından önemli ölçüde değişmiş yüzeysel su kütlesini,
- e) Çevresel hedef: Bir su kütlesinin kimyasal, fiziko kimyasal, ekolojik, hidromorfolojik ve miktar açısından ulaşabileceği en iyi su durumunu,
- f) Çevresel kalite standardı: Kirletici veya kirletici gruplarının suda, çökeltide ya da biyotada insan sağlığı ve çevreyi korumak için aşmaması gereken konsantrasyonları,
- g) Çevresel maliyetler: Çevre ve ekosistemleri olumsuz yönde etkileme bedelini,
- ğ) Deşarj: Arıtılmış olsun veya olmasın, sulamadan dönen drenaj sularının kıyıda veya uygun mühendislik yapıları kullanılarak toprağa sızdırılması hariç atıksuların doğrudan veya dolaylı olarak alıcı ortama veya sistemli bir şekilde yeraltına boşaltılmasını,
- h) Doğal su kütlesi: Değişikliğe uğramamış veya tabii durumundan çok az değişikliğe uğramış su kütlesini,
- ı) Ekolojik durum: Yüzeysel sular ile ilişkilendirilen suya bağlı ekosistemlerin fiziksel, kimyasal, biyolojik ve hidromorfolojik yapısını ve işleyişini,
- i) Ekolojik kalite oranı: Farklı tipteki su kütlelerinin biyolojik kalitesinin ölçülmesi ve biyolojik kalite unsurlarının karşılaştırılması için kullanılan oranı,
- j) Finansal maliyet: Su hizmetlerinin sağlanması ve yönetilmesi için, işletme ve bakım maliyetlerini, ana para ve faiz ödemesi dahil bütün sermaye maliyetlerini ve uygun olduğu durumlarda öz sermaye getirisini içeren maliyeti,
- k) Geçiş suları: Nehir ağızları civarındaki kıyı sularına yakın olmaları nedeniyle tatlı su akımlarından önemli ölçüde etkilenmelerinden dolayı kısmen tuzlu olma özelliğine sahip yüzeysel su kütlelerini,
- l) Göl: Durağan kıta içi yüzeysel su kütlesini,
- m) Havza: Nehir havzalarında suyun ayırım çizgisinden denize aktığı noktaya, kapalı havzalarda ise suyun toplandığı nihai noktaya göre suyun toplanma alanını,
- n) Havza bölgesi: Bir veya daha fazla havzanın ilgili yeraltı suları ve yüzeysel suları ile birlikte oluşturduğu alanı,
- o) Havza koruma eylem planı: Su kaynakları potansiyelinin her türlü kullanım maksadıyla korunması, kullanımının sağlanması, kirlenmesinin önlenmesi ve kirlenmiş olan su kaynaklarının kalitesinin iyileştirilmesi gayesiyle hazırlanan planı,
- ö) Havza yönetim planı: Su havzasındaki su kaynaklarının ve canlı hayatının korunmasını, geliştirilmesini ve bozulmamasını sağlamak üzere su kaynakları için sürdürülebilir bir koruma-kullanma dengesi gözetilerek havzanın bütünü esas alınarak hazırlanan planı,

p) Havza su tahsisi: Bir veya birden çok havzadaki su kaynaklarının içme ve kullanma, tabii hayatı koruma, tarımsal sulama, enerji, sanayi, ticaret, turizm, taşıma, ulaşım, rekreasyon, projeye dayalı su ürünleri yetiştiriciliği ve avcılığı, su yapılarını koruma maksatlarına göre dağıtımını,

r) İyi ekolojik durum: Bir su kütlesinde izlenen biyolojik ve destekleyici kalite unsurlarının, referans şartlara göre çok az oranda sapma göstermesi durumunu,

s) İyi ekolojik potansiyel (İEP): Büyük ölçüde değiştirilmiş veya yapay su kütlesi için ulaşılabilecek iyi su durumunu,

ş) İyi su durumu: Bir su kütlesinin ekolojik, kimyasal veya nicel olarak içilebilir, yüzülebilir ve su canlılarının yaşamasına imkan veren kalite seviyesini,

t) Karakterizasyon raporu: Su kütleleri ile ilgili olarak içinde coğrafi konumların ve bağlı ekosistemlerin yer aldığı mevcut hidrolojik, jeolojik ve insan kaynaklı baskı ve etkileri içeren ayrıntılı değerlendirme raporunu,

u) Kaynak maliyeti: Su kaynağının tabii beslenme ya da yenilenme oranının üzerinde tüketilmesi yüzünden diğer kullanımlar için kaçırılan fırsatların maliyetlerini,

ü) Kaynak suyu: Jeolojik koşulları uygun jeolojik birimlerin içinde doğal olarak oluşan, bir veya daha fazla çıkış noktasından yer yüzüne kendiliğinden çıkan veya teknik usullerle çıkartılan ve 17/2/2005 tarihli ve 25730 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan İnsani Tüketim Amaçlı Sular Hakkında Yönetmeliğin 36 ncı maddesinde izin verilenler dışında her hangi bir işleme tabi tutulmaksızın aynı Yönetmeliğin Ek-1’indeki nitelikleri taşıyan, etiketleme gerekliliklerini karşılayan ve satış amacı ile ambalajlanarak piyasaya arz edilen yeraltı sularını,

v) Kıyı suları: Kıyı çizgisinden itibaren bir deniz mili tarafındaki suyu,

y) Koruma alanı: Korumaya ihtiyaç duyulan su kaynakları ile suya bağlı özel tür ve habitat alanlarını,

z) Nehir havzası: Kaynaklar, dereler, nehirler ve göller aracılığıyla toplanarak gelen yüzeysel akışların bir göle veya nehir ağzı, haliç ya da delta aracılığıyla kıyı suyu sınırından denize aktığı noktaya göre suyun toplanma alanını,

aa) Özel hüküm belirleme çalışması: İçme ve kullanma suyu rezervuarlarının ve benzeri su kaynaklarının kirliliğe karşı korunmasına, kaynağın ve havzasının özelliklerinin bilimsel çalışmalar ile değerlendirilerek, koruma alanlarının ve koruma esaslarının belirlenmesine yönelik çalışmaların bütünü,

bb) Özel planlama çalışması: Yeraltı suyu, jeotermal ve tabii mineral içeren su kaynaklarının havza ve akiferlerinin, fiziki ve teknik özellikleri dikkate alınarak, su kaynağının mevcut kalitesinin korunması maksadıyla oluşturulan koruma alanları ve koruma esaslarının belirlendiği çalışmaları,

cc) Referans şartlar: Her bir su kütlesi tipolojisi için tahrir edilmemiş durumu ve ekolojik kalite oranı ölçeğinde çok iyi su durumunu yansıtan şartları,

çç) Referans noktası: Her bir su kütlesinde baskıların olmadığı veya baskıların etkilerinin ekosistemin işleyişini etkilemediği, bozulmanın olmadığı ve doğala yakın özellikteki noktaları,

dd) Sanal su: Bir ürünün veya hizmetin üretim sürecinde ihtiyaç duyulan su miktarını,

ee) Su durumu: Bir su kütlesinin ekolojik, kimyasal veya miktar durumuna ilişkin su özelliklerini,

ff) Su hizmetleri: Evler, kamu kurumları, sanayi kuruluşları, tabii hayatın korunması, sulama ya da herhangi bir ekonomik faaliyet için su ile ilgili olarak sağlanan bütün hizmetleri,

gg) Su kaynakları: Yüzeysel suları ve yeraltı sularını,

ğğ) Su kütlesi: Kendi içinde bütünlük arz eden ve yönetime esas alınan su kaynağının tamamını veya bir parçasını,

hh) Tabii su kütlesi: Kendiliğinden oluşan ve sürekliliği olan su kütlesini,

ıı) Taşkın: Bir akarsuyun, çeşitli nedenlerle yatağından taşarak çevresindeki arazilere, yerleşim yerlerine, altyapı tesislerine ve canlılara zarar vermek suretiyle etki bölgesinde normal sosyoekonomik hayatı kesintiye uğratabilecek ölçüde bir akış büyüklüğü oluşturması olayını,

ii) Tehlikeli maddeler: Su ve çevresi için önemli risk teşkil eden ve zehirlilik, kalıcılık ve biyolojik birikme özelliğinde olan madde veya madde gruplarını,

jj) Tipoloji: Su kütlelerini kendi içerisinde çeşitli parametrelere göre tanımlamayı ve sınıflandırmayı sağlayan bilimsel çalışmayı,

kk) Yapay su kütlesi: İnsan faaliyeti sonucu oluşturulan yüzeysel su kütlesini,

ll) Yeraltı suyu: Yeraltında bulunan durgun veya hareket halindeki suları,

mm) Yetkili idare: Kanunlarla kendisine su kaynakları ve kıyı suları ile alakalı görev ve yetki ihdas edilmiş kurum ve kuruluşları,

nn) Yüzeysel su: Kaynak suyu, çay, dere, nehir, ırmak, tabii ve suni göller ile geçiş ve kıyı sularını,

oo) Yüzme suyu: Yetkili makamlarca yüzmeye izin verilen veya yüzmenin yasaklanmadığı akarsu, göl, baraj gölü ve deniz suyunu,

ifade eder.

## İKİNCİ BÖLÜM

### Genel İlkeler ve Havza Yönetim Planları

#### İlkeler

**MADDE 5 – (1)** Su kaynaklarının havza bazında sürdürülebilir bir şekilde geliştirilmesi, iyileştirilmesi, korunması ve kullanılmasının sağlanmasında;

a) Su kaynaklarının verimli ve etkin kullanılması ve kirletilmemesi maksadıyla havza yönetim planlarının hazırlanması,

b) Katılımcı bir yaklaşımın dikkate alınması,

c) Su kaynaklarının kalite ve miktarının korunması,

ç) Su kaynaklarının iyi su durumunun bozulmasının önlenmesi, bozulmuş olanların ise iyi su durumuna ulaştırılarak bu durumun korunması,

d) Etkin bir izleme sisteminin oluşturulması ve izlemenin yapılması,

e) Her türlü planlama yapılırken iyi su durumunun esas alınarak koruma kullanma dengesinin kurulması ve korunması,

f) Kirleten ve kullanan öder prensibi ile uyumlu olacak şekilde çevresel maliyetleri ile kaynak maliyetlerini içeren su hizmetlerinin toplam maliyetinin karşılanması,

g) Tedbirlerin uygulanmasına rağmen istenilen çevresel hedeflere ulaşamaması durumunda gerekçelerin detaylı olarak hazırlanması ve karşılanamama durumlarına yönelik muafiyetlerin belirlenmesi,

ğ) Su kalitesini ve miktarını olumsuz yönde etkileyecek etkenlerin, kaynağında asgari düzeye indirilmesi ve kontrol edilmesi,

h) Suyu bağımlı karasal ve sucul ekosistemlerin öncelikle korunması,

ı) Her türlü planın ve stratejinin hazırlanmasında ve uygulanmasında havza yönetim planlarının dikkate alınması ve havza yönetim planına entegrasyonun sağlanması,

i) Suyun verimli kullanımının özendirilmesi,

j) Havza su tahsis esaslarının, havza su bütçesi ve havza öncelikleri dikkate alınarak belirlenmesi,

k) Havza su tahsisinde ve havzalararası su aktarımında ekosistemin ihtiyacı olan su miktarının korunması ve güvence altına alınması,

esastır.

#### **Su havzalarının korunması ve Havza Yönetim Planlarının hazırlanması**

**MADDE 6 – (1)** Havza Yönetim Planları bütün havzalar için, havza koruma eylem planları esas alınarak Ek-2’de belirtilen usul ve esaslara göre Bakanlıkça hazırlanır.

(2) Havza yönetim planlarında, su kaynakları ile birlikte tabii mineral içeren suların ve jeotermal su kaynaklarının da miktar ve kalite olarak korunması ve kullanımının sağlanması esas alınır.

(3) Bakanlık, yüzeysel sular ve yeraltı sularının bütüncül bir yaklaşımla miktar, fiziksel, kimyasal ve ekolojik açısından korunması ve planlanmasına yönelik havza yönetim planlarının hazırlanması veya hazırlatılması, uygulanması, uygulamaların izlenmesi ve değerlendirmesini yapmak amacıyla her bir havza için de bu çalışmalara destek verecek Havza Yönetim Heyeti oluşturur. Havza Yönetim Heyetine, havzanın birden fazla ili kapsamı durumunda, yüzeysel sular ve yeraltı sularının miktarı, fiziksel, kimyasal ve ekolojik kalite durumu ile havzaya özgü diğer hususlar dikkate alınarak Bakanlıkça belirlenecek valilik başkanlık eder. Heyetler, Su Yönetimi Koordinasyon Kurulu üyelerinin bağlı bulunduğu kurum ve kuruluşların taşra teşkilatının, yerel yönetimlerin, üniversitelerin ve sivil toplum kuruluşlarının temsilcilerinden oluşturulur. Heyetlerin teşekkülü, çalışma usul ve esasları Bakanlıkça belirlenir.

(4) Havza Yönetim Planlarının hazırlanması sürecinde, Bakanlıkça ilgili kurum ve kuruluşların görüşleri alınarak, bu kurumların aktif katılımları sağlanır.

(5) Havza Yönetim Planlarının hazırlanması, gözden geçirilmesi ve güncellenmesi sürecinde halkın bilgilendirilmesi ve etkin katılımının sağlanması ve teşvik edilmesi amacıyla;

a) Havza yönetim planlarının oluşturulmasına yönelik takvim ve çalışma planı,

b) Karakterizasyon raporları,

c) Havzalarında tespit edilen önemli su yönetimi sorunları,

ç) Taslak havza yönetim planlarının paylaşılması,

konularında halkın bilgiye erişimi, görüşlerinin alınması ve aktif katılımı sağlanır.

(6) Havza yönetim planları, suyun miktar, fiziksel, kimyasal ve ekolojik kalite açısından iyi su durumuna ulaşmasını sağlayacak bütün tamamlayıcı plan ile projeleri kapsar ve dikkate alır. Bu plan ve projeler havza yönetim planları ekinde yer alır.

(7) İyi su durumuna ulaşılmasını sağlamak için her bir havza yönetim planında tedbirler programı yer alır ve iyi su durumu korunur.

(8) Hazırlanan havza yönetim planları Bakanlıkça yayınlanır ve en geç altı yılda bir güncellenir.

(9) Havza Yönetim Planlarının Bakanlık merkezi veri tabanına entegrasyonu sağlanır.

(10) Havza yönetim planlarında, kurak dönem su yönetimine ilişkin hususlar dikkate alınır.

(11) Havzalararası su aktarımında havza yönetim planlarındaki çevresel hedefler göz önünde tutulur.

(12) Su kütlelerinde petrol boru hatları da dahil kaza sonucu oluşan kirlenme olaylarının etkisinin önlenmesi

veya azaltılması için kaza yönetim planlarının hazırlanması, tedbirlerin belirlenmesi ve bu planların uygulanması zorunludur.

(13) Havza bazında yapılacak planlarda iklim değişikliğinin muhtemel sonuçlarından olan taşkın ve kuraklık ihtimalleri dikkate alınır.

(14) Sınır aşan havzalarda AB üyesi ülkeler ile gerekli planlamalar yapılır.

#### **Taşkın yönetim planları**

**MADDE 7 – (1)** Taşkın yönetim planları, Havza Yönetim Planı çevresel hedefleri ile uyumlu olacak şekilde hazırlanır.

#### **Özel hüküm belirleme ve planlama çalışmaları**

**MADDE 8 – (1)** İçme suyu olarak kullanılan ve kullanılacak olan su kaynakları için özel hüküm belirleme ve özel planlama çalışmaları Bakanlık tarafından yapılır.

### **ÜÇÜNCÜ BÖLÜM**

#### **Karakterizasyon, Tipoloji, Referans Şartlar ve Su Verimliliği**

##### **Havzanın karakterizasyonu**

**MADDE 9 – (1)** Havzanın karakterizasyonu, aşağıdaki hususlar çerçevesinde Bakanlık koordinasyonunda tanımlanır ve raporlanır.

- a) Havzadaki su kütleleri ve tipolojileri belirlenir.
- b) Yüzeysel su kütleleri için tipolojinin belirlenmesi, Ek-1’de verilen kriterlere göre Bakanlık tarafından yapılır.
- c) Havzadaki su kütleleri suni, tabii veya büyük ölçüde değiştirilmiş su kütleleri esas alınarak tasnif edilir.
- ç) Her bir su kütlesi üzerindeki hidromorfolojik, noktasal ve yayılı baskı unsurları ile bunların etkileri belirlenir ve mevcut durum analizi yapılır.
- d) Atıksuların toplanması ve bir atıksu arıtma tesisine veya nihai bir deşarj noktasına iletilmesi için, nüfusun ve/veya ekonomik faaliyetlerin yoğunlaştığı alanlar belirlenir.
- e) Ekonomik eğilimler göz önünde bulundurularak havzadaki su kullanım maliyetinin karşılanmasına ilişkin analizler yapılır.
- f) Yetkili idareler, her bir su havzası bölgesinde, günde ortalama 10 metreküpten fazla veya 50’den fazla kişiye hizmet veren insani tüketim maksatlı suyu temin eden bütün yüzey suyu kütlelerini, havzaların hidrojeolojik ve su kullanım özellikleri dikkate alınarak belirlenecek yeraltı suyu kütlelerini ve gelecekte benzeri maksatla kullanılacak su kütlelerini tanımlar.
- g) Yetkili idareler, koruma alanlarının belirlenmesi, tanımlanması, harita üzerinde gösterilmesi ve bu alanlara ait sicillerin düzenlenmesi işlemlerini;
  - 1) Günde ortalama 10 metreküpten fazla veya 50’den fazla kişiye hizmet veren insani tüketim maksatlı suyu temin eden bütün yüzey suyu kütleleri ve havzaların hidrojeolojik ve su kullanım özellikleri dikkate alınarak belirlenecek yeraltı suyu kütlelerini,
  - 2) Ekonomik bakımdan önemli sucul türlerin korunması için tahsis edilen alanları,
  - 3) Yüzme suyu olarak tahsis edilen alanlar dahil, eğlenme-dinlenme maksadıyla tahsis edilen su kütlelerini,
  - 4) 8/1/2006 tarihli ve 26047 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Kentsel Atıksu Arıtımı Yönetmeliği’nde tanımlanan hassas su alanlarını,
  - 5) 18/2/2004 tarihli ve 25377 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Tarımsal Kaynaklı Nitrat Kirliliğine Karşı Suların Korunması Yönetmeliği kapsamında Nitrata Hassas Bölgeleri,
  - 6) Sucul habitatlar ya da sucul türlerin korunması maksadıyla su durumunun korunması ve iyileştirilmesi gereken alanları,
  - 7) Diğer koruma alanlarını,dikkate alarak yapar.
- ğ) Karakterizasyon raporları periyodik olarak en geç altı yılda bir gözden geçirilir ve güncellenir.
- h) Havzanın karakterizasyonuna ilişkin hususları ihtiva eden ve mevcut durumunu gösterir haritalar hazırlanır.

##### **Referans şartlar ve referans noktalar**

**MADDE 10 – (1)** Her bir su kütlesi tipi için referans şartlar, tahrip edilmemiş ve ekolojik olarak iyi durumda olan su kütleleri esas alınarak Bakanlıkça belirlenir.

(2) Referans noktalarda biyolojik kalite unsurları, hidromorfoloji ve fiziko-kimyasal kalite unsurları dikkate alınır.

(3) Referans noktalar izleme yapılarak belirlenir.

(4) Referans noktaların tahrip edilmemesi, izleme yapılarak takip edilmesi ve korunması esastır.

##### **Su verimliliği**

**MADDE 11 – (1)** Sürdürülebilir su kullanımının sağlanması ve kullanan öder ilkesinin gerçekleştirilmesi ve sürdürülmesi maksadıyla yetkili idareler;

- a) Artırılmış evsel atık suyun ve yağmur sularının 7/4/2012 tarihli ve 28257 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan

Yeraltı Sularının Kirlenmeye ve Bozulmaya Karşı Korunması Hakkında Yönetmeliğin 5 inci maddesinde yer alan şartlar ile gerekli diğer şartları sağlaması kaydıyla sulamada yeniden kullanımlarının özendirilmesini,

- b) Sulama suyunun analizini,
- c) Sulama suyu tarifelerinin kullanıcılar tarafından suyun verimli kullanımını özendirecek şekilde yapılandırılmasını,
- ç) İçme suyu şebekelerinde meydana gelen kayıp ve kaçakların tespit edilmesi ve azaltılması için gerekli çalışmaların yapılmasını,
- d) Üretim ve tüketim bazında sanal su dengesinin gözetilmesini,
- e) Tasarruflu su teknolojilerinin kullanımının özendirilmesini,
- f) Sulamada verimliliği esas alan yöntemlerin kullanılmasını, sağlamakla yükümlüdür.

## **DÖRDÜNCÜ BÖLÜM**

### **Çevresel Hedefler, Tedbirler Programı, Su Hizmetleri ve İzleme**

#### **Çevresel hedefler**

**MADDE 12 –** (1) Çevresel hedefler, iyi su durumuna ulaşmak ve bu durumu korumak maksadıyla sosyal ve ekonomik boyutlar, iklim değişikliği, kuraklık ve taşkın gibi havzanın bütün etkenlerinin bütüncül değerlendirilmesi ile oluşturulur.

- (2) Su kütleleri için çevresel kalite standartları ve mevcut sınıfları belirlenir.
- (3) Maliyet etkinliği dikkate alınarak referans şartlara göre her bir su kütlesi için belirlenen iyi su durumuna ulaşılması için çevresel hedefler Bakanlıkça belirlenir.
- (4) Havza yönetim planlarında belirtilen tedbirlerin alınmasına rağmen tanımlanan çevresel hedeflere ulaşmanın doğal, teknik ve ekonomik olarak imkansız olduğu veya tabii afetler sebebiyle havza yapısının bozulduğu durumlarda çevresel hedefler değiştirilir.
- (5) Havza bazında su kütlelerinin durumlarının belirlenmesi, genel durumu en düşük olarak değerlendirilmiş olan bileşenine göre yapılarak; çevresel hedefler kapsamında en iyi (Eİ), iyi (İ), orta (O), kötü (K) ya da en kötü (EK) durum olarak tanımlanır.
- (6) Koruma alanlarının belirlenmesi, kayıt altına alınması ve bu alanlara özgü çevresel hedeflerin belirlenmesi öncelikli olarak yapılır.
- (7) Alıcı ortam kriterleri belirlendikten sonra yapılacak bütün deşarjlarda kaynağında tedbir alınması için aşağıda belirtilen ilkeler dikkate alınır:
  - a) Deşarj standartları mevcut en iyi teknikler dikkate alınarak gözden geçirilir.
  - b) Deşarj limitlerinin değerlendirilmesi alıcı ortam kalite standartlarına göre yapılır ve deşarj limitleri alıcı ortam kalite standartlarını aşamaz.
  - c) Yayılı kirliliğin mevcut olması durumunda en iyi çevre uygulamaları tatbik edilir.

#### **Tedbirler Programı**

**MADDE 13 –** (1) Kıyı suları dahil her bir su kaynağı için Tedbirler Programı, Havza Yönetim Planlarında ve Havza Koruma Eylem Planlarında havzanın bütüncül olarak korunmasını sağlayacak temel ve gerektiğinde tamamlayıcı tedbirleri kapsayacak şekilde, Bakanlık koordinasyonunda hazırlanır. Tedbirler programının hazırlanmasında havzaya özgü önemli su yönetimi konuları öncelikle dikkate alınır.

- (2) Havza Yönetim Planlarındaki tedbirler programı, referans şartlar ve çevresel hedefler arasındaki boşluğu dolduracak şekilde hazırlanır.
- (3) Tedbirler programı altı ayda bir Bakanlıkça izlenir ve izleme sonuçları rapor haline getirilir. Raporla göre belirlenen tedbirlerin uygulanmasına rağmen su kütlelerinde iyileşmenin ve düzelmenin hedeflenen seviyede olmaması durumunda, tedbirler programı yeniden gözden geçirilir.
- (4) Tedbirler programı Su Yönetimi Koordinasyon Kurulunun uygun görüşü alındıktan sonra havzada yer alan ilgili kurum ve kuruluşların görev, yetki ve sorumlulukları çerçevesinde uygulanır. Hiçbir kurumun görev, yetki ve sorumluluğuna girmeyen tedbirler Bakanlık tarafından yerine getirilir.
- (5) Tedbirlerin uygulanması yetkili idarelerce denetlenir ve denetim sonuçları rapor haline getirilerek Bakanlık tarafından talep edilmesi durumunda Bakanlığa sunulur.
- (6) Havza Koruma Eylem Planları ile Havza Yönetim Planlarında belirlenen tedbirlere uyulup uyulmadığının denetiminde yetkili idareler arasındaki koordinasyon Bakanlıkça sağlanır.

#### **Su hizmetlerinde tam maliyet geri dönüşü**

**MADDE 14 –** (1) Su sistemlerinin toplam maliyeti; yatırımın finansal maliyetini, sistemin işletilme ve bakım maliyetini, sabit varlıkların amortisman maliyetini, yönetim ve izleme giderlerini, vergileri, kamulaştırma ve sistemin finansal sürdürülebilirliğini sağlayacak öz kaynak getirisinden oluşan tam maliyeti ihtiva eder.

- (2) Tam maliyet, kaynak maliyetini ve çevresel maliyeti de ihtiva eder.
- (3) Su tarifeleri, tam maliyeti karşılayacak şekilde yetkili idarece belirlenir.

#### **İzleme**

**MADDE 15 –** (1) Her bir havzadaki izleme faaliyetlerinden faydalanmak üzere, Bakanlık koordinasyonunda fiziksel, kimyasal, biyolojik, hidrolojik ve hidromorfolojik su izleme sistemi kurulur.

(2) Su kalite ve miktarını izlemeye yönelik gözetimsel, operasyonel, araştırma maksatlı ve koruma alanlarının izlenmesi programı Bakanlıkça oluşturulur.

(3) Su kaynakları kullanım maksadına, çevre ve insan sağlığına, çevresel hedefler ve çevresel kalite standartlarına uygunluğu açısından Bakanlık tarafından izlenir veya izletilir.

## **BEŞİNCİ BÖLÜM**

### **Çeşitli ve Son Hükümler**

#### **Denetim**

**MADDE 16 –** (1) Yetkili idarelerce yapılacak planlı ve ani denetimlere, Bakanlık yetkilisi gerekli durumlarda gözlemci olarak katılabilir.

(2) Su kaynaklarının, tabii mineral içeren suların ve jeotermal suların kalite ve miktar bakımından korunmasına yönelik denetimler ile insani tüketim maksatlı suların kalitesinin insan sağlığına uygunluğunun denetimi yetkili idarece yapılır.

#### **İdari yaptırım ve tedbirler**

**MADDE 17 –** (1) Denetim veya izleme neticesinde;

a) Su durumunun bozulması,

b) Su kaynaklarının, tabii mineral içeren suların ve jeotermal suların kalite ve miktar bakımından korunmasının engellenmesi,

c) İnsani tüketim maksatlı sularda, su kalitesinin insan sağlığı için uygunsuz hale getirilmesi,

ç) İzin sahibi tarafından, izin belgesinde belirtilen şartların ihlal edilmesi,

durumlarında yetkili idareler tarafından ilgili kanunlarda belirtilen idari yaptırım ve tedbirler uygulanır.

(2) Bir su kütlesinde, denetim ve izleme neticesinde veya herhangi bir kaza sonucunda, kirlenme ve bozulmaya sebep olduğu tespit edilen gerçek ve tüzel kişiler, kirleten öder prensibi çerçevesinde, oluşan kirliliğin giderilmesi için yapılacak bütün masrafları karşılamak zorundadır.

#### **Yürürlük**

**MADDE 18 –** (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

#### **Yürütme**

**MADDE 19 –** (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Orman ve Su İşleri Bakanı yürütür